

An abstract graphic in the top right corner consisting of a grid of blue and white squares, some of which are missing or faded, creating a pattern that resembles a stylized globe or a digital map. The grid is tilted and partially obscured by the text.

Sémantické aspekty katalogizace. IV. Entity

2013

PhDr. Jiří Stodola

Entity

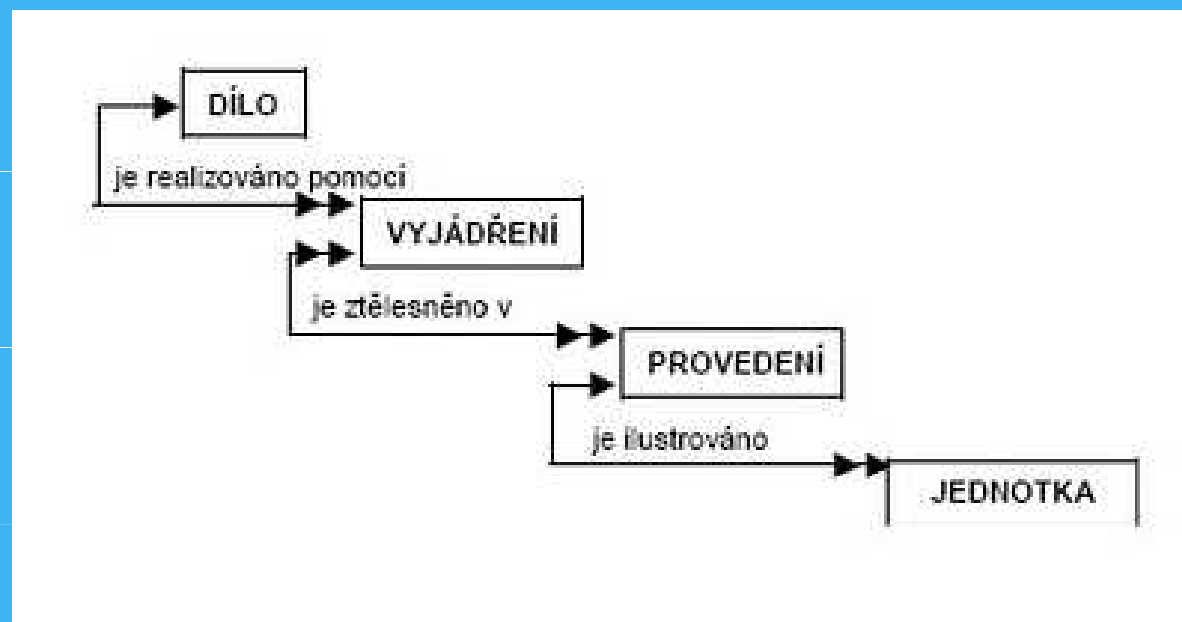
- Entity jsou klíčové objekty katalogizace.
- FRBR rozlišuje entity tří typů.
 - Entity 1
 - Entity 2
 - Entity 3

Entity 1

Výsledek umělecké nebo intelektuální činnosti

- **Dílo**
- **Vyjádření**
- **Provedení**
- **Jednotka**

Entity 1

Entity 2

Odpovědné za umělecký, intelektuální obsah entit prvního typu, za jejich výrobu, distribuci a správu

- **Osoba**
- **Korporace**

Entity 3

Předmětem entity dílo, tedy tím, o čem dílo je.

- **pojem,**
- **objekt,**
- **akce,**
- **místo.**

Vztahy mezi entitami

- **Zatímco entity prvního typu mohou být subjektem i termínem vztahu, entity druhého a třetího typu v bibliografickém záznamu figuruji na místě termínu vztahu (v databázi autorit je ovšem samozřejmě můžeme považovat za subjekty a entity prvního typu za termíny).**

Entity 1

- Hierarchicky uspořádané jako rodové, druhové pojmy (včetně diferencí) a individua
- Dílo a vyjádření jsou entity, které jsou ryze intencionální (nemateriální) a vyjadřují intelektuální či umělecký obsah díla. Dílo (nejvyšší rod) + realizace (diference) = vyjádření (nejnižší rod)
- Entity provedení a jednotka se naproti tomu týkají fyzické formy díla a vyjádření. Vyjádření (nejnižší rod) + ztělesnění (diference) = provedení (druh). Provedení (druh) + ilustrace (individuální diference) = jednotka (individuum v širokém smyslu).
- Platí, že předmětem bibliografického záznamu je provedení jako entita-druh. Jednotky jsou rozsahem provedení. Vyjádření a dílo jsou o provedení predikovatelné jako jeho metafyzické části

Dílo

•Dílo je abstraktní entita. Reálně existuje vždy jen v určitých jednotkách. Formální způsob realizace je tím, co dělá z díla jeho jednotlivá vyjádření. Pokud však dochází ke značné modifikaci intelektuálního a uměleckého obsahu díla, je třeba považovat danou entitu za nové dílo - ne pouze za jeho vyjádření. Hranice mezi prostým vyjádřením díla a novým dílem není zcela ostrá. Revize, aktualizace, překlady apod. jsou vyjádřením téhož díla. Rozsahem díla jsou všechny jednotky, které zachovávají stejný intelektuální obsah.

Příklady Díla a jeho Vyjádření

w1 Henry Gray: Anatomy of the human body

e1 text a ilustrace pro první vydání

e2 text a ilustrace pro druhé vydání

e3 text a ilustrace pro třetí vydání

w1 J. S. Bach: The art of the fugue

e1 skladatelova partitura pro varhany

e2 úprava pro komorní orchestr Anthony Lewise

w1 Jules et Jim (film)

e1 původní verze ve francouzském jazyce

e2 původní verze opatřená anglickými titulky.

Různá díla

- Pokud dojde k výrazným změnám intelektuálního a uměleckého obsahu, jako je tomu v parafrázích, adaptacích pro děti, parodiích, variacích na dané téma, převodu jednoho uměleckého žánru do druhého a podobně vznikají nová samostatná díla.

Příklady různých Děl

w1 John Bunyan: The pilgrim's progress

**w2 anonymní adaptace The pilgrim's progress pro
mladé čtenáře**

w1 William Shakespeare: Romeo and Juliet

w2 film Franca Zeffirelliho Romeo and Juliet

**w3 film Baz Luhrmanna William Shakespeare's
Romeo and Juliet**

Vyjádření

•Vyjádření je způsob, jakým je dílo realizováno prostřednictvím formálních, výrazových prostředků. Rovněž platí, že reálně se vyskytuje pouze v konkrétních jednotkách. Jde o je uměleckou či intelektuální formu, které nabývá dílo vždy, když je realizováno. Nové vyjádření je výsledkem vždy, když dojde ke změně formy - kódování. Různých vyjádření nabývá dílo v různých jazykových mutacích. Rozsahem vyjádření jsou všechny jednotky, které zachovávají stejný intelektuální obsah a stejnou výrazovou formu.

Příklady Vyjádření

w1 Ellwanger: Tennis--bis zum Turnierspieler

e1 původní německý text

e2 anglický překlad Wendyho Gilla

w1 Franz Schubert: Trout quintet

e1 skladatelova partitura

e2 hrají Amadeus Quartet a Hephzibah Menuhin na klavír

e3 hrají Cleveland Quartet a Yo-Yo Ma na violoncello

Provedení

•Provedení je fyzická podoba vyjádření díla. Provedením je dokument (kniha, časopis, mapa, plakát, zvukový záznam, videozáznam, CD-ROM, smíšený dokument). Ačkoliv je provedení spjato s materiálními podmínkami, reálně se také vyskytuje pouze prostřednictvím jednotek. V rozsahu provedení jsou všechny hmotné dokumenty, které zachovávají stejný intelektuální obsah, stejnou výrazovou formu a stejnou fyzickou podobu. Změna fyzické formy znamená vznik nového provedení.

Příklady Provedení I.

w1 Harry Lindgren: Geometric dissections

e1 původní text nazvaný Geometric dissections

**m1 kniha publikovaná v roce 1964 v
nakladatelství Van Nostrand**

**e2 revidovaný text nazvaný Recreational
problems in geometric dissections...**

**m1 kniha publikovaná v roce 1972 v
nakladatelství Dover**

Příklady Provedení II.

w1 J. S. Bach: Six suites for unaccompanied cello

e1 provedení Janos Starker, záznamy z let 1963 a 1965

m1 záznamy vydané na zvukových deskách 33 1/3 ot/min v roce 1965 v nakladatelství Mercury

m2 záznamy znovu vydané na kompaktní desce v roce 1991 v nakladatelství Mercury

e2 provedení Yo-Yo Ma, záznam z roku 1983

m1 záznamy vydané na zvukových deskách 33 1/3 ot/min v roce 1983 v nakladatelství CBS Records

m2 záznamy znovu vydané na kompaktní desce v roce 1992 v nakladatelství CBS Records

Příklady Provedení III.

w1 Jean Jolivet: Vraie description des Gaules...

e1 původní provedení kartografa

m1 mapa vydaná v roce 1570

**m2 faksimilní reprodukce vydaná v roce 1974 v
nakladatelství Hier et demain**

w1 The Wall Street Journal

e1 východní vydání

m1 tištěná forma východního vydání

m2 východní vydání na mikrofilmu

e2 západní vydání

m1 tištěná forma západního vydání

m2 západní vydání na mikrofilmu

Jednotka

- Jde o konkrétní dokument, individuum či konkrétní agregát. Jde o materiální objekt či objekty vyskytující se v určitém čase na určitém místě. Jednotka pojatá pouze z hlediska intelektuálního obsahu je dílem. Jednotka chápaná z pozice formálních výrazových prostředků je vyjádřením. Z pozice fyzické formy je provedením. Může být chápána jako rozsah pojmu díla, vyjádření a provedení.

Příklady Jednotek

w1 Ronald Hayman: Playback

e1 autorův text připravený k vydání

**m1 kniha publikovaná v roce 1964 v nakladatelství
Davis-Poynter**

i1 autorizovaný výtisk

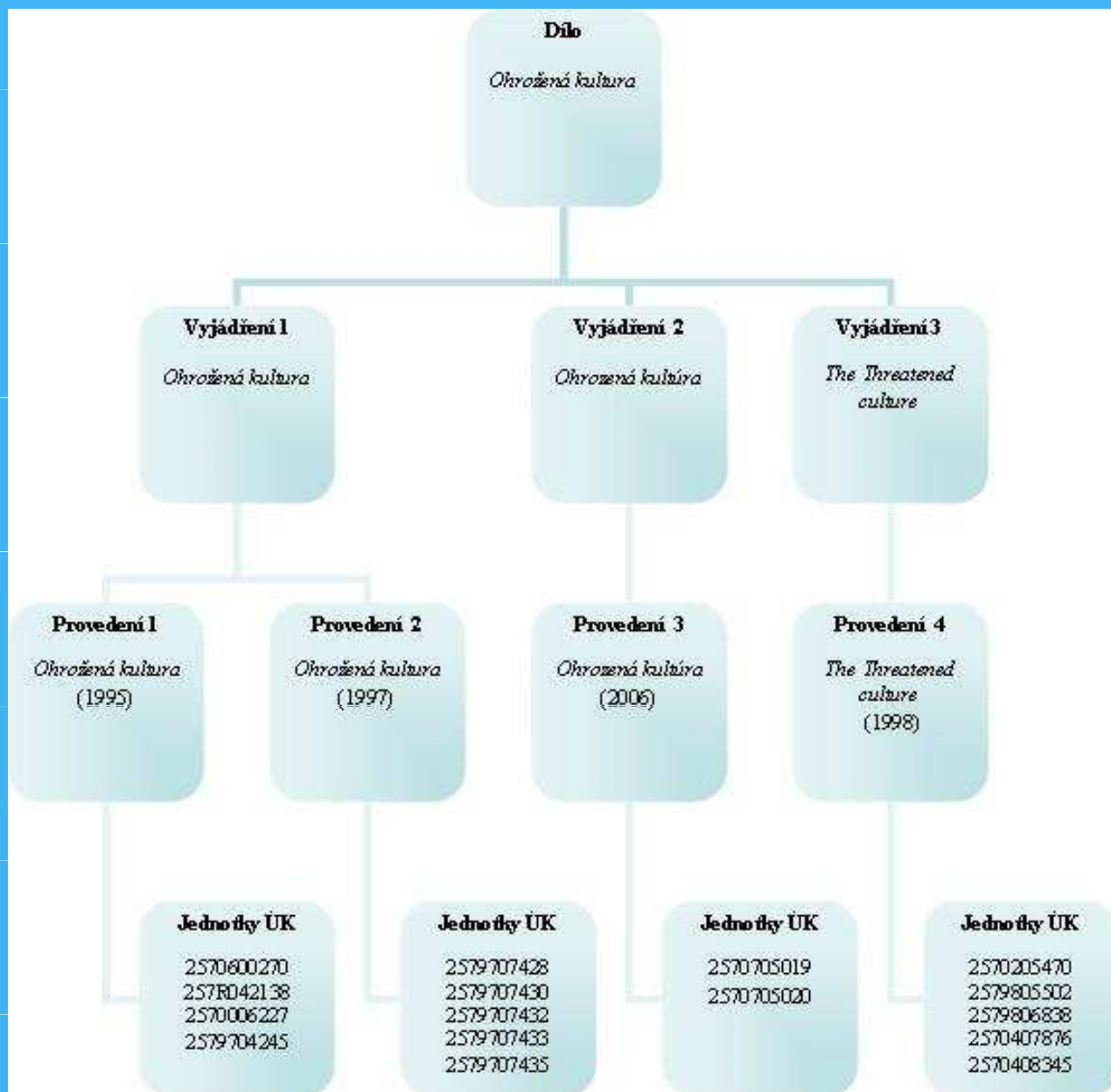
w1 Allan Wakeman: Jabberwocky

e1 autorův návrh hry a pokyny

**m1 hra a doprovodné pokyny pro učitele, vydané v
roce 1974 v nakladatelství Longman**

i1 kopie, u níž chybějí pokyny pro učitele

Dílo – Vyjádření – Provedení – Jednotka

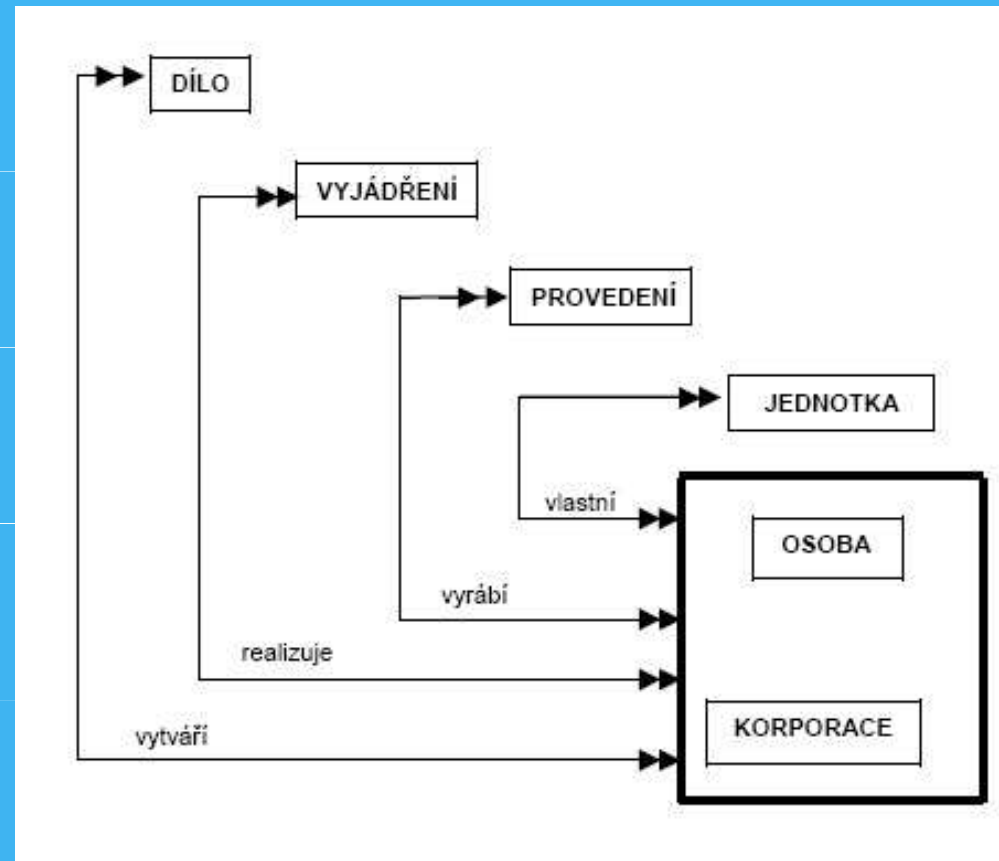

Entity 2

Skupina entit 2. Entity druhé skupiny jsou reálná individua (osoba) a agregáty (korporace). V bibliografickém popisu fungují jako termíny, ke kterým se vztahují entity první skupiny jako subjekty. V závislosti na tom, která entita je subjektem vztahu, rozlišujeme čtyři vztahy:

- **je vytvářen,**
- **je realizován,**
- **je vyroben,**
- **je vlastněn.**

Vztahy Entit 1 a 2

Vztahy Entit 1 a 2

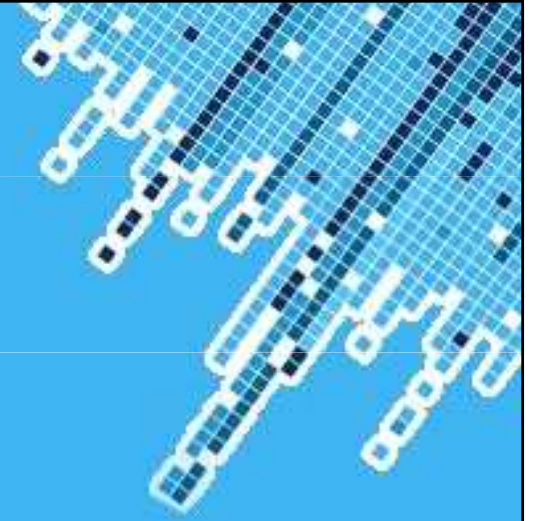
Božská komedie je vytvořena Dantem Alighierim.

Božská komedie je realizována v českém překladu Vladimírem Mikešem.

Božská komedie v Mikešově českém překladu je vyrobena (vydána) nakladatelstvím Academia.

Božská komedie v českém překladu vyrobená nakladatelstvím Academia je vlastněna ÚK FF MU.

Vztahy Entit 2 a 1

Ve chvíli, kdy vyhledáváme v rejstříku, je samozřejmě možné chápat osoby a korporace jako subjekty vztahu a entity první skupiny jako termíny.

Dante Alighieri vytvořil Božskou komedii.

Vladimír Mikeš realizoval český překlad Božské komedie.

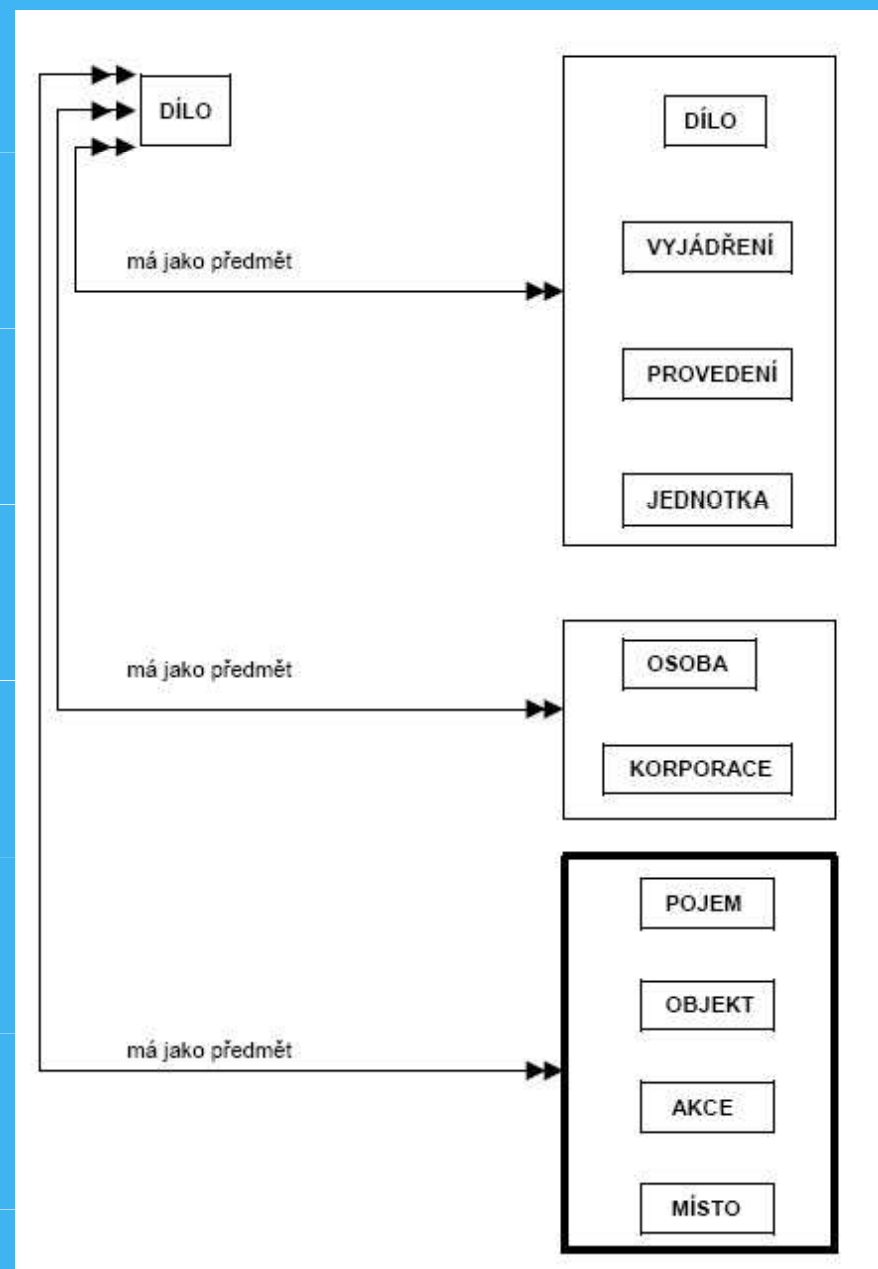
Nakladatelství Academia vyrobilo (vydalo) Božskou komedii v Mikešově českém překladu.

ÚK FF MU vlastní exemplář Božské komedie vydané nakladatelstvím Academia.

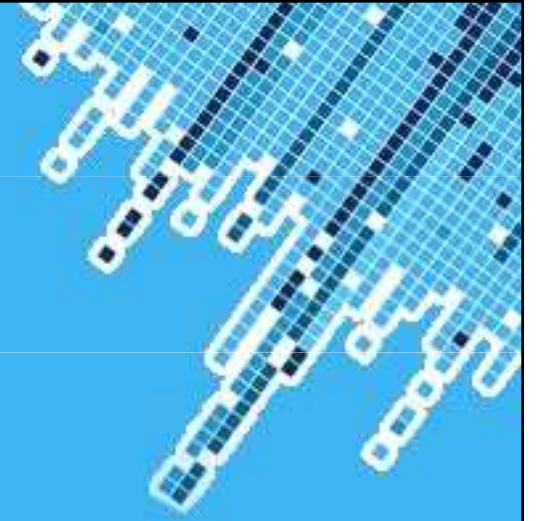
Entity 3

Entity třetího typu jsou tím, co entity první skupiny jako znaky označují. Dílo může pojednávat o entitách prvního a druhého typu a zvláštních entitách typu třetího.

Vztahy Díla a Entit 1, 2 a 3

Vztahy Díla a Entit 3

Božská komedie je o pojmech pekla, očistce a ráje.

Dílo Pražský hrad ve fotografii je o Pražském hradu.

Dílo Information Ecology and Libraries je sborník konference Information Ecology and Libraries.

Dílo Ekonometrický model determinant cen nemovitostí v Brně se týká města Brna.

Souborné a dílčí entity

**Je možné více entit pojmát jako jednu entitu,
např. soubor děl spojených redaktorem jako
jedno dílo**

nebo

**části děl jako samostatné dílo, například kapitoly,
část mapy, článek v časopise**

Příklad

- w1 Robertson Davies: The Deptford trilogy**
 - w1.1 Robertson Davies: Fifth business**
 - w1.2 Robertson Davies: The manticore**
 - w1.3 Robertson Davies: World of wonders**